

Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar (CYBE)

Cinsel olarak aktif olan herkes cinsel yolla bulaşan bir enfeksiyona (CYBE) yakalanabilir. HIV/AIDS'in yanı sıra başka CYBE'ler de vardır. Çoğu zaman enfeksiyonlar herhangi bir belirtiyeye neden olmaz ve kişi kendini sağlıklı hisseder. Enfeksiyon riskini azaltmak için stratejiler bulunmaktadır: Aşılama, koruyucu önlem, tarama ve tedavi.

CYBE'ler nasıl bulaşır?

CYBE'ler yakın cinsel temas yoluyla bulaşabilir. Örneğin: Anal, vajinal ve oral seks veya seks oyuncaklarının ortak kullanımı. Enfeksiyonların anneden çocuğa bulaşması da mümkündür (hamilelik, doğum veya emzirme sırasında).

Başlıca CYBE'lerin açıklaması

Klamidya

- Enfeksiyonun nedeni: Bakteri.
- Belirtiler: Klamidya genellikle herhangi bir belirtiyeye neden olmaz. Belirti olduğu takdirde, en yaygın olarak rastlanan belirtiler ise şunlardır: İdrar yaparken yanma, cinsel ilişki sırasında ağrı veya kanama, adet dönemi dışında kanama, vajina veya penisten anormal akıntı.
- Bulaşma yolları: Çok yaygın bir enfeksiyondur. Her türlü cinsel temas sırasında kolayca bulaşabilir.
- Tedavi yöntemi: Antibiyotik
- **Not:** Enfeksiyon tedavi edilmezse dış gebelik veya kısırlık riski vardır.

Bel soğukluğu (Gonore)

- Enfeksiyonun nedeni: Bakteri.
- Belirtiler: Bel soğukluğu çoğu zaman hiçbir belirti göstermez. Belirti olduğu takdirde, tipik olarak görülen belirtiler ise şunlardır: Karın alt bölgesinde ağrı, örneğin idrar yaparken veya cinsel ilişki sırasında, vajina veya penisten anormal akıntı
- Bulaşma: Her türlü cinsel temas sırasında kolayca bulaşabilir.
- Tedavi: Antibiyotik
- **Not:** Enfeksiyon tedavi edilmezse, dış gebelik veya kısırlık riski vardır.

Frengi (Sifiliz)

- Enfeksiyonun nedeni: Bakteri.
- Belirtiler: Belirtiler çok farklı olabilir veya fark edilmeyebilir. Enfeksiyonun farklı aşamalarıyla birlikte gelişir ve kendilerini gösterirler: Peniste, anal bölgede, vajinada veya ağızda yaralar, sonrasında vücutta ve avuç içlerinde ve ayak tabanlarında kırmızı lekeler

- Bulaşma: Her türlü cinsel temas sırasında bulaşabilir.
- Tedavi: Antibiyotik
- **Not:** Enfeksiyonun tedavisi kolaydır. Tedavi edilmezse organlar ve beyin uzun vadede ciddi şekilde hasar görebilir.

İnsan papilloma virüsü (HPV)

- Enfeksiyonun nedeni: Virüs. Çeşitli HPV virüs tipleri vardır.
- Belirtiler: Çoğu vakada virüs herhangi bir belirtiye neden olmaz. Bu virüslerden bazıları genital ve anal bölgede siğillere (genital siğil, kondilom) neden olabilir. Diğer virüsler mukoza zarlarında değişikliklere neden olabilir. Nadiren bu değişiklikler kansere dönüşebilir (rahim ağzında, vajinada, vulvada, anüste, peniste ve boğaz bölgesinde).
- Bulaşma: Penetrasyon olmaksızın yakın temas da dahil olmak üzere her türlü cinsel temas yoluyla bulaşması çok yaygındır.
- Tedavi: Sorunun türüne bağlı olarak çeşitli tedaviler vardır.
- **Not:** Aşılama en etkili korunmayı sağlar. Aşılamanın mümkünse ilk cinsel ilişkiden önce, 11 yaştan itibaren 26 yaşa kadar olmak üzere, yapılması önerilir. Ancak ilk cinsel ilişkiden sonra yapılması durumunda da yine etkilidir. Aşılama ücretsizdir.

Herpes virüsü

- Enfeksiyonun nedeni: Virüs. İki türü vardır.
- Belirtiler: Ağızda sivilceler (genellikle "uçuk" olarak bilinir), vajinal ve anal bölgede ağrılı sivilceler veya çıbanlar.
- Bulaşma: Virüs içeren sivilce ve çıbanlarla doğrudan temas yoluyla. Hiçbir belirti yoksa da bulaşma mümkündür. Çoğu yetişkin cinsel temas olmaksızın herpes ile enfekte olmuştur. Oral-genital bulaşma mümkündür (örn. vulva ile ağız arasında, penis ile ağız arasında temas).
- Tedavi: Belirtiler şiddetli ise antiviral ilaç tedavisi.
- **Not:** Herpes ömür boyu vücutta kalır. Tekrar tekrar ortaya çıkabilir. Ortaya çıkma sıklığı kişiden kişiye değişir.

Hepatit

- Enfeksiyon nedeni: Virüs. Çeşitli Hepatit virüsü türleri vardır (A, B ve C gibi). Karaciğer iltihabına neden olduğu için enfeksiyona «Hepatit» adı verilir.
- Belirtiler: Hepatit genellikle hiçbir belirti göstermez. Bazen ciltte ve gözlerde sararma (sarılık), ateş, kusma, ishal ve iştahsızlık görülebilir.
- **Virüsün türüne bağlı olarak farklı bulaşma:**
- **Hepatit A:** Ağız-anüs veya anüs-parmak-ağız arasındaki yakın temas yoluyla.
- **Hepatit B:** Oral, anal veya vajinal seks yoluyla. Doğum sırasında anneden çocuğa bulaştırılabilir.
- **Hepatit C:** Kandan kana. Genital veya anal yaralanmaların meydana gelebileceği belirli cinsel uygulamalar sırasında veya uyuşturucu madde gereçlerinin (iğneler, pipetler) ortaklaşa kullanılmasıyla.
- Tedavi: Hepatit A kendi kendine iyileşir. Hepatit B kronik hale gelebilir. Bu durumda karaciğer hasarını (siroz, kanser) önlemek için ömür boyu ilaç tedavisi gerekebilir. Hepatit C virüsü, önemli ölçüde karaciğer kanseri gelişme riski taşıyan kronik bir enfeksiyona neden olabilir. Hepatit C'yi tedavi eden antiviral ilaçlar bulunmaktadır.
- **Not:** Hepatit A ve B'ye karşı yapılan aşılar çok etkilidir ve enfeksiyonu önleyebilir.

HIV-AIDS

- Nedeni: Retrovirüs.
- Belirtiler: Enfeksiyonun ilk aşamasında (bulaştıktan 2-4 hafta sonra) ateş, baş ağrısı, terleme, eklem ağrısı ve deri döküntüsü gibi grip benzeri belirtiler görülebilir. Bu aşamada, virüs cinsel partnerler arasında kolayca bulaşır. Bu aşama çoğu zaman fark edilmez ve belirtiler hızla kaybolur. Bundan

sonra virüs uzun bir süre belirtilere neden olmaz. Ancak virüs yine de bulaştırılabilir. Bu nedenle düzenli olarak tarama testi yaptırmak önemlidir.

- Bulaşma: Prezervatifsiz veya önleyici tedavi (PrEP) olmadan anal veya vajinal ilişki yoluyla. Uyuşturucu madde gereçlerinin (iğneler) ortaklaşa kullanılması yoluyla da bulaşabilir.
- Tedavi: HIV tamamen iyileştiren bir tedavi bulunmamaktadır. Enfeksiyon tedavi edilmez ve ilerlerse AIDS'e aşamasına ilerleyebilir. AIDS ölümcül bir hastalıktır. AIDS, enfeksiyon belirtileri ortaya çıkmadan yapılan test ve tedavi ile tamamen önlenemez. HIV enfeksiyonu olan ve test edilip tedavi edilen kişiler sağlıklı kalırlar. Tedavi aynı zamanda enfeksiyonun başkalarına bulaştırılmasını da önler.
- **Notlar:** HIV'e karşı bir aşı yoktur. Anal ve vajinal cinsel ilişki sırasında düzenli prezervatif kullanımı, HIV'e karşı en etkili stratejilerden biridir.
- **PEP** (post-exposure prophylaxis) adı verilen bir acil durum tedavisi vardır: HIV bulaşma riski yüksek olan cinsel ilişki durumunda, mümkün olan en kısa sürede, en geç 48 saat içinde ilaç reçete edilmelidir. Tedavi 28 gün sürer ve hekim gözetimi gerektirir. Konuyla ilgili bilgi almak ve/veya PEP tedavisine başlamak için hastanelerden, cinsel sağlık merkezlerinden ve kontrol noktalarından gitmeniz gerekmektedir.
- HIV'e karşı önleyici bir tedavi olan **PrEP** (maruziyet öncesi profilaksi) bulunmaktadır. Bu tedavi HIV enfeksiyonunu önlemede son derece etkilidir. PrEP cinsel yolla bulaşan diğer enfeksiyonlara karşı koruma sağlamaz. Tedavi bir doktor tarafından reçete edilmelidir. Belirlenmiş kriterlere göre HIV'e maruz kalma riski yüksek olan kişiler için önerilir. Daha fazla bilgi için: PrEP

HIV ve diğer CYBE'ler için ne zaman test yaptırmalıyım?

- Prezervatif kullanılmadığı, yırtıldığı ya da kaydığı durumlarda gerçekleşen anal veya vajinal cinsel ilişkiden sonra.
- Yeni tek eşli ilişkide.
- Cinsel partner sayısına bağlı olarak yılda bir veya birkaç kez.
- Cinsel partnerinizin HIV veya başka bir CYBE testi pozitif çıktıysa.
- Belirtiler görüldüğünde

Herkes için aynı testler önerilmemektedir. Durumunuzla ilgili bilgi almak için bir uzmana danışın.

Testleri nerede yaptırabilirim ve testlerin ücreti ne kadardır?

Testler, tarama merkezlerinde, cinsel sağlık merkezlerinde, Checkpoint noktalarında, hastanelerde veya bazı doktor muayenehanelerinde yapılabilir. Bu testler, cinsel uygulamalara ve enfeksiyon türüne bağlı olarak, kan alımı (damardan veya parmak ucundan), vajina, anüs, idrar yolu, ağızdan alınan örnekler veya idrar tahlili ile gerçekleştirilir. Testler, bir tıp uzmanı tarafından reçete edilirse, yaptırılan sigorta poliçesinin koşullarına (muafiyet, katkı payı) bağlı olarak sağlık sigortası şirketi tarafından karşılanır. Bazı profesyonel merkezler daha uygun fiyatlarla anonim test imkanı sunmaktadır.

CYBE riskimi nasıl azaltabilirim?

- Hepatit A ve B, insan papilloma virüsü (HPV) ve Mpox'a karşı aşılınmak mümkündür. Bu, enfeksiyon riskini azaltabilir, hatta tamamen önlemeye yardımcı olur. Hangi aşılardan gerekli olduğunu öğrenmek için doktorunuza danışın.
- Vajinal, anal ve oral penetrasyon sırasında prezervatif kullanın. Prezervatif kullanımı, anal veya vajinal ilişki sırasında HIV ve diğer CYBE riskini azaltmada çok etkilidir.
- Sadece bir vücut açıklığı (anüs, vajina, ağız) için kullanılan seks oyuncaklarını kullanın. Her yeni kişi veya vücut açıklığında seks oyuncağı yeniden temizlenmeli ya da prezervatif değiştirmelidir.
- CYBE'ler için tarama testi yaptırmak, enfeksiyonları tedavi etmeye ve olumsuz sonuçları önlemeye yardımcı olur. Bu aynı zamanda enfeksiyonun başka kişilere bulaşma ihtimalini de azaltır. Hangi

- testleri yaptırmanız gerektiği hakkında bir uzmana danışın.
- Bireysel tavsiyeler için lovelife.ch adresindeki [Safer-Sex-Check](#)'i ziyaret edebilirsiniz.

Yazı: 2024, SEXUELLE GESUNDHEIT SCHWEIZ, Fondation suisse pour la sant  sexuelle et reproductive ; ALECSS, Association suisse latine des sp cialistes en sant  sexuelle,  ducation - Formation - Conseil ; faseg, Fachverband sexuelle Gesundheit in Beratung und Bildung.

Tıbbi düzeltme/inceleme: Dr Vanessa Christinet

İçerik, Federal Halk Sağlığı Müdürlüđü (BAG)'nin finansal desteği ile gerçekleştirilmiştir

Türkçe : <https://sexandfacts.ch/tr/cinsel-yolla-bulasan-enfeksiyonlar>